

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (ceturtā palāta)

2021. gada 15. jūlijā*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Cilvēkiem paredzētas zāles, kam vajadzīga ārsta recepte – Direktīva 2001/83/EK – Piemērojamība – Aptiekas reklāma pa pastu, kuras mērķis ir nevis ietekmēt klienta izvēli attiecībā uz konkrētām zālēm, bet gan izvēlēties konkrētu aptieku – Reklāmas loterija – Preču brīva aprīte – Valsts tiesiskais regulējums – Aizliegums ārstniecības līdzekļu jomā piedāvāt, reklamēt vai piešķirt priekšrocības un citas reklāmas dāvanas – Tirdzniecības noteikumi, uz kuriem neattiecas LESD 34. pants

Lietā C-190/20

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Bundesgerichtshof* (Federālā Augstākā tiesa, Vācija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2020. gada 20. februārī un kas Tiesā reģistrēts 2020. gada 5. maijā, tiesvedībā

DocMorris NV

pret

Apothekerkammer Nordrhein,

TIESA (ceturtā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs M. Vilars [*M. Vilaras*] (referents), tiesneši N. Pisarra [*N. Piçarra*], D. Švābi [*D. Šváby*], S. Rodins [*S. Rodin*] un K. Jirimēe [*K. Jürimäe*],

ģenerālvokāts: H. Saugmandsgors Ēe [*H. Saugmandsgaard Øe*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *DocMorris NV* vārdā – *A. Feissel* un *K. Wodarz, Rechtsanwältinnen*,
- *Apothekerkammer Nordrhein* vārdā – *M. Douglas, Rechtsanwalt*,
- Nīderlandes valdības vārdā – *M. Bulterman* un *J. Langer*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – vācu.

– Eiropas Komisijas vārdā – *A. Sîpos* un *M. Noll-Ehlers*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerālvokāta uzklausišanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerālvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2001/83/EK (2001. gada 6. novembris) par Kopienas kodeksu, kas attiecas uz cilvēkiem paredzētām zālēm (OV 2001, L 311, 67. lpp.), kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2012/26/ES (2012. gada 25. oktobris) (OV 2012, L 299, 1. lpp.; turpmāk tekstā – “Direktīva 2001/83”), 87. panta 3. punkta interpretāciju.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *DocMorris NV*, saskaņā ar Nīderlandes tiesībām dibinātu sabiedrību, kas pārvalda Nīderlandē reģistrētu aptieku, kura nodarbojas ar zāļu tirdzniecību pa pastu, un *Apothekerkammer Nordrhein* (Ziemeļreinas Farmaceitu apvienība, Vācija) par reklāmas skrejlapu, ko *DocMorris* izplatījusi saviem klientiem Vācijā par “lielu reklāmas loteriju”, kurā kā dalības nosacījums ir paredzēta zāļu, kurām ir vajadzīga ārsta recepte, receptes nosūtīšana.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Direktīva 98/34

- 3 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 98/34/EK (1998. gada 22. jūnijs), ar ko nosaka informācijas sniegšanas kārtību tehnisko standartu un noteikumu, un Informācijas sabiedrības pakalpojumu noteikumu sfērā (OV 1998, L 204, 37. lpp.), redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 98/48/EK (1998. gada 20. jūlijs) (OV 1998, L 217, 18. lpp.) (turpmāk tekstā – “Direktīva 98/34”), 1. panta pirmajā daļā bija noteikts:

“Šajā direktīvā piemēro šādus terminus:

[..]

- 2) “pakalpojums” – jebkāds Informācijas sabiedrības pakalpojums, tas ir, jebkāds pakalpojums, ko parasti sniedz par atlīdzību no attāluma, ar elektroniskiem līdzekļiem un pēc pakalpojumu saņēmēja individuāla pieprasījuma.”

Direktīva 2000/31/EK

- 4 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2000/31/EK (2000. gada 8. jūnijs) par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū (Direktīva par elektronisko tirdzniecību) (OV 2000, L 178, 1. lpp.), 1. panta 1. un 2. punkts ir šādi:

“1. Šī direktīva cenšas veicināt pienācīgu iekšējā tirgus darbību, nodrošinot brīvu informācijas sabiedrības pakalpojumu apriti starp dalībvalstīm.

2. Šī direktīva līdz limenim, kas nepieciešams, lai sasniegtu 1. punktā minēto mērķi, saskaņo konkrētus valsts noteikumus par informācijas sabiedrības pakalpojumiem attiecībā uz iekšējo tirgu, pakalpojumu sniedzēju reģistrācijas vietu, komercziņojumiem, [elektroniski noslēgtiem līgumiem] [..].”

- 5 Šīs direktīvas 2. panta a) punktā “informācijas sabiedrības pakalpojumi” ir definēti kā pakalpojumi tādā nozīmē, kā noteikts Direktīvas 98/34 1. panta pirmās daļas 2. punktā.

Direktīva 2001/83

- 6 Direktīvas 2001/83 VIII sadaļā “Reklāma” ir ietverts 86. pants, kurā ir paredzēts:

“1. Šajā sadaļā zāļu reklāma nozīmē jebkāda veida informācijas izplatīšanu, apstaigājot klientus, aģitējot vai pamudinot viņus, nolūkā veicināt zāļu parakstīšanu, piegādi, tirdzniecību vai patērēšanu; tā jo īpaši ietver:

- zāļu reklamēšanu iedzīvotājiem,
- zāļu reklamēšanu personām, kas ir kvalificētas tos parakstīt vai piegādāt,
- zāļu izplatītāju vizītes pie personām, kas ir kvalificētas parakstīt zāles,
- paraugu piegādi,
- pamudinājumu parakstīt vai piegādāt zāles[,] [dāvinot,] piedāvājot vai solot kādu labumu vai balvu naudā vai atvietojamās lietās, izņemot gadījumus, kad zāļu īstā vērtība ir niecīga,
- tādu reklāmas pasākumu sponsorēšanu, kuros piedalās personas, kas ir kvalificētas parakstīt vai piegādāt zāles,
- tādu zinātnisku kongresu sponsorēšanu, kuros piedalās personas, kas ir kvalificētas parakstīt vai piegādāt zāles, un jo īpaši ar to saistīto ceļa un izmitināšanas izdevumu apmaksu minētajām personām.

2. Šī sadaļa neattiecas uz šādiem jautājumiem:

- etiķetes un pievienotās lietošanas instrukcijas, kam piemēro V sadaļas noteikumus,
- sarakste, kam var būt pievienoti materiāli, kas nav reklāma, bet kas vajadzīgi, lai atbildētu uz konkrētu jautājumu par konkrētām zālēm,

- faktiskus datus saturoši informatīvi paziņojumi un uzziņas materiāls, kas attiecas, piemēram, uz iesaiņojuma maiņu, ar narkotikām saistītos vispārīgos piesardzības pasākumos ietilpstošī brīdinājumi par blakusparādībām, tirdzniecības katalogi un cenrāži, ar noteikumu, ka tajos nav zāļu reklāmas,
- informācija par cilvēku veselību vai slimībām, ar noteikumu, ka tajā nav kaut vai netieša norāde uz zālēm.”

7 Šīs direktīvas 87. panta 3. punktā ir noteikts:

“Zāļu reklāma:

- veicina zāļu racionālu izmantošanu, iepazīstinot ar [tām] objektīvi un nepārspilējot to īpašības,
- nemaldina.”

8 Saskaņā ar minētās direktīvas 88. panta 1.–3. punktu:

“1. Dalībvalstis aizliedz reklamēt plašai sabiedrībai zāles, kuras:

a) saskaņā ar VI sadaļu ir pieejamas tikai ar ārsta recepti;

[..].

2. Plašai sabiedrībai var reklamēt zāles, kuras to sastāva un mērķa dēļ ir paredzētas un izgatavotas lietošanai bez praktizējoša mediķa līdzdalības diagnozes noteikšanā vai ārstēšanas kursa izvēlē vai ārstēšanas gaitas uzraudzībā, bet – vajadzības gadījumā – apspriežoties ar farmaceitu.

3. Dalībvalstīm ir tiesības aizliegt to teritorijā reklamēt iedzīvotājiem zāles, kuru izmaksas var tikt segtas.”

Vācijas tiesības

9 *Gesetz über die Werbung auf dem Gebiete des Heilwesens (Heilmittelwerbegesetz)* (Likums par zāļu reklāmu) redakcijā, kas piemērojama pamatlietas faktiem (turpmāk tekstā – “HWG”), 7. panta 1. punkta pirmajā teikumā ir paredzēts:

“Ir aizliegts piedāvāt, paziņot vai piešķirt priekšrocības un citas reklāmas dāvanas (izstrādājumi vai pakalpojumi) vai – attiecībā uz veselības aprūpes speciālistiem – tos pieņemt, ja vien:

1. šīm priekšrocībām un dāvanām irniecīga vērtība [..]. Ir aizliegti dāvinājumi vai citas reklāmas dāvanas attiecībā uz zālēm, ciktāl tie tiek piešķirti pretēji cenu noteikumiem, kas ir spēkā, pamatojoties uz *Arzneimittelgesetz* (Likums par zāļu tirdzniecību)].

2. šīs priekšrocības un reklāmas dāvanas

a) tiek piešķirtas kā noteikta naudas summa vai tiek aprēķinātas noteiktā veidā [..].

[..]

Ir aizliegti a) punktā minētie dāvinājumi vai citas reklāmas dāvanas attiecībā uz zālēm, ciktāl tie tiek piedāvāti pretēji cenu noteikumiem, kas ir spēkā, pamatojoties uz Likumu par zāļu tirdzniecību [..].

[..]”

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

- 10 *DocMorris* ir Nīderlandē reģistrēta aptieka, kas nodarbojas ar tirdzniecību pa pastu un kas piegādā recepšu zāles klientiem Vācijā. 2015. gada martā tā, izmantojot skrejlapas, visā Vācijā reklamēja “lielo reklāmas loteriju”, kurā kā galvenā balva tika izsludināts kupons elektriskā velosipēda iegādei 2500 EUR vērtībā un kā otrā līdz desmitā balva – elektriskās zobu birstes. Lai piedalītos izlozē, pietiktu nosūtīt *DocMorris* jau apmaksātā aploksne pasūtījuma veidlapu zālēm, kurām ir vajadzīga ārsta recepte, tam pievienojot šo recepti.
- 11 2015. gada 16. jūnijā Ziemeļreinas Farmaceitu palāta, kas tās administratīvajā teritorijā ir atbildīga par farmaceitu profesionālo pienākumu ievērošanas uzraudzību, cēla prasību *Landgericht Frankfurt am Main* (Frankfurtes pie Mainas apgabaltiesa, Vācija) pret *DocMorris*, lūdzot izbeigt attiecīgo reklāmu, pamatojoties uz to, ka tai ir pretkonkurences raksturs.
- 12 Pēc tam, kad *Landgericht Frankfurt am Main* (Frankfurtes pie Mainas apgabaltiesa) tās prasību noraidīja, Ziemeļreinas Farmaceitu palāta par šo nolēmumu iesniedza apelācijas sūdzību *Oberlandesgericht Frankfurt am Main* (Federālās zemes Augstākā tiesa Frankfortē pie Mainas, Vācija), kura to apmierināja. Tad *DocMorris* iesniedza revīzijas [Revision] sūdzību iesniedzējtiesā – *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa, Vācija), ar kuru šī sabiedrība lūdz atjaunot spēkā pirmajā instancē taisīto spriedumu.
- 13 Iesniedzējtiesa precizē, ka – atšķirībā no uzņēmuma vispārējas reklāmas – *HWG* piemērošanas jomā ietilpst tikai noteiktas preces reklāma. Tāda aptiekā tirgots izstrādājumu klāsta reklāma kā pamatlieta arī varētu tikt uzskatīta par reklāmu, kas vērsta uz konkrētu izstrādājumu. Turklāt no Direktīvas 2001/83 86. panta 1. punkta un 88. panta 1.–3. punkta izrietot, ka tā attiecas ne tikai uz reklāmu, kas attiecas uz noteiktām zālēm, bet arī uz zāļu reklāmu kopumā.
- 14 Iesniedzējtiesa šaubās par *HWG* 7. panta 1. punkta pirmajā teikumā paredzētā reklāmas dāvanu principa aizlieguma atbilstību Direktīvas 2001/83 mērķiem un noteikumiem. Tā uzskata, ka šādu aizliegumu varētu attaisnot, ņemot vērā šīs direktīvas 87. panta 3. punktu, jo tā mērķis ir novērst risku, ka, pieņemot lēmumu iegādāties zāles, patērētāju varētu ietekmēt iespēja saņemt reklāmas dāvanas saistībā ar šo zāļu iegādi. Šajā ziņā tā uzskata, ka pacienta lēmumam iegādāties recepšu zāles valsts vai ārvalsts aptiekā, kas nodarbojas ar tirdzniecību pa pastu, nevis stacionārajā aptiekā, kurā var saņemt objektīvi nepieciešamu konsultāciju, pēc iesniedzējtiesas domām, būtu jābalstās uz objektīviem iemesliem un to nevajadzētu ietekmēt šādiem pamudinājumiem.
- 15 Tomēr iesniedzējtiesa konstatē, ka Direktīvā 2001/83 nav nevienas īpašas tiesību normas par zāļu reklāmu tādas loterijas veidā, kuras noslēgumā notiek izloze. Turklāt no 2016. gada 19. oktobra sprieduma *Deutsche Parkinson Vereinigung* (C-148/15, EU:C:2016:776) izrietot, ka citās dalībvalstīs reģistrētām aptiekām, kuras piegādā zāles pa pastu, nevar tikt aizliegts konkurēt ar cenām ar attiecīgās dalībvalsts teritorijā reģistrētām parastām aptiekām, lai kompensētu to pakalpojumu sniegšanas ierobežojumu, jo pacientiem nav iespējams sniegt individuālus padomus uz vietas.

- 16 Taču Vācijā piemērojamo tiesisko regulējumu zāļu, kuru iegādei ir vajadzīga ārsta recepte, tirdzniecībai un it īpaši tādēļ, ka lielāko daļu no šādu zāļu izmaksām sedz veselības apdrošināšanas iestādes, starp Vācijā reģistrētajām parastajām aptiekām nepastāv konkurence cenu ziņā, kas būtu salīdzināma ar citās tirdzniecības nozarēs pastāvošo. Citās dalībvalstīs reģistrētas aptiekas, kas nodarbojas ar tirdzniecību pa pastu, veido cita veida cenu konkurenci, piedāvājot saviem klientiem finansiālas vērtības priekšrocības kuponu vai prēmiju veidā.
- 17 Šādos apstākļos *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai ar Direktīvas [2001/83] VIII sadaļas noteikumiem un it īpaši 87. panta 3. punktu ir saderīgas tas, ka valsts tiesību norma – šajā gadījumā [HWG] 7. panta 1. punkta pirmais teikums – tiek interpretēta tādējādi, ka citā dalībvalstī esošai aptiekai, kas nodarbojas ar tirdzniecību pa pastu, ir aizliegts, izsludinot loteriju, piesaistīt klientus, ja dalība loterijā ir saistīta ar receptes iesniegšanu par cilvēkiem paredzētām recepšu zālēm, ja izsludinātais laimests ir nevis zāles, bet gan cits priekšmets – šajā gadījumā elektriskais velosipēds 2500 EUR vērtībā un elektriskās zobu birstes – un nepastāv risks, ka tiek veicināta neracionāla vai pārmērīga zāļu lietošana?”

Par prejudiciālo jautājumu

- 18 Ar uzdoto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2001/83 VIII sadaļā ietvertie noteikumi, it īpaši tās 87. panta 3. punkts, nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, ar kuru aptiekai, kas pārdod zāles pa pastu, ir aizliegts organizēt reklāmas darbību reklāmas loterijas veidā, kura dalībniekiem sniedz iespēju iegūt ikdienas dzīvē lietojamus priekšmetus, kas nav zāles, un dalība šajā loterijā ir atkarīga no cilvēkiem paredzētu zāļu, kam vajadzīga ārsta recepte, pasūtījuma veikšanas, pievienojot tam šo recepti.
- 19 Šajā ziņā ir jānorāda, ka šī jautājuma pamatā ir pieņēmums, ka Direktīva 2001/83 *ratione materiae* ir piemērojama pamatlietā.
- 20 Direktīvas 2001/83 VIII sadaļa par zāļu reklāmu, kurā ietilpst 87. panta 3. punkts, ir vērsta uz to, lai reglamentētu reklāmas saturu un noteiktu zāļu reklāmas kārtību, bet neregulē zāļu pārdošanas pa pastu pakalpojumu reklāmu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 1. oktobris, A (Zāļu reklāma un tirdzniecība tiešsaistē), C-649/18, EU:C:2020:764, 49. un 50. punkts).
- 21 Taču uzdots jautājums attiecas uz tādas reklāmas loterijas aizliegumu, kuras mērķis ir mudināt klientus konkrētā aptiekā iegādāties nevis noteiktas zāles, bet gan visas zāles, kuras viņiem ir izrakstījis ārsts. Citiem vārdiem sakot, kā rakstveida apsvērumos ir norādījusi Ziemeļreinas Farmaceitu palāta, reklāmas darbības, kādu šajā gadījumā īstenoja *DocMorris*, mērķis ir ietekmēt nevis klienta izvēli attiecībā uz noteiktām zālēm, bet gan aptiekas izvēli, no kuras šis klients iegādājas šīs zāles, un tā ir izvēle, kura jāizdara pirms zāļu izvēles. Līdz ar to runa ir nevis par noteiktu zāļu reklāmu, bet gan visu recepšu zāļu klāstu, kuras pārdošanai piedāvā attiecīgā aptieka.
- 22 No tā izriet, ka tāda reklāmas kampaņa kā pamatlietā aplūkotā neietilpst Direktīvas 2001/83 VIII sadaļas noteikumu piemērošanas jomā.
- 23 Tomēr saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru valstu tiesu un Tiesas sadarbības procedūrā, kas ir izveidota ar LESD 267. pantu, Tiesai ir jāsniedz valsts tiesai noderīga atbilde, kas tai ļautu izspriest tajā izskatāmo lietu. Līdz ar to, pat ja formāli iesniedzējtiesa ir ierobežojusi savu

interpretācijas jautājumu tikai ar vienu Savienības tiesību normu, šāds apstāklis nav šķērslis, lai Tiesa sniegtu valsts tiesai Savienības tiesību interpretāciju, kas tai var būt noderīga, izspriežot iztiesājamo lietu, neatkarīgi no tā, vai šī tiesa savu jautājumu formulējumā ir vai nav uz tām atsaukusies. Tālab Tiesai no visa valsts tiesas iesniegtās informācijas kopuma, it īpaši no lēmuma lūgt prejudiciālu nolēmumu pamatojuma, ir jāizdala tie minēto tiesību elementi, kurus, ņemot vērā pamatlietas strīda priekšmetu, ir nepieciešams interpretēt (spriedums, 2019. gada 18. septembris, *VIPA*, C-222/18, EU:C:2019:751, 50. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 24 Šajā gadījumā, pretēji tam, ko savās atbildēs uz jautājumiem rakstveida atbildes sniegšanai, kurus Tiesa bija nosūtījusi tiesvedības dalībniekiem un citām ieinteresētajām personām, ir apgalvojušas vairākas ieinteresētās personas Eiropas Savienības Tiesas statūtu 23. panta izpratnē, ir jānorāda, ka lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu sniegtā informācija neliecina, ka Direktīvas 2000/31 interpretācijai ir nozīme pamatlietas atrisināšanā.
- 25 Proti, kā izriet no šīs direktīvas 1. un 2. panta, tā attiecas uz “informācijas sabiedrības pakalpojumiem”, kas definēti tās 2. panta a) punktā, atsaucoties uz Direktīvas 98/34 1. panta pirmās daļas 2. punktu, jo šajā pēdējā minētajā tiesību normā ir precizēts, ka tas ir “jebkāds pakalpojums, ko parasti sniedz par atlīdzību no attāluma, ar elektroniskiem līdzekļiem un pēc pakalpojumu saņēmēja individuāla pieprasījuma”.
- 26 Taču uzdotsais jautājums attiecas uz reklāmas darbību attiecībā uz zāļu pārdošanas pakalpojumiem, kas tiek sniegti nevis elektroniski, bet gan pa pastu. Proti, no pamatlietā aplūkotās reklāmas skrejlapas, kas ir ietverta lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu, izriet, ka, lai piedalītos pamatlietā aplūkotajā reklāmas loterijā, klientam bija jāveic pasūtījums pie *DocMorris*, iepriekš apmaksātā aploksnē nosūtot pasūtījuma veidlapu papīra formātā, kurai pievienota pasūtīto zāļu recepte, un līdz ar to šis pasūtījums nav jāveic, izmantojot interneta tirdzniecības vietni.
- 27 Tādējādi, kā rakstveida apsvērumos būtībā ir norādījusi Eiropas Komisija, šī lieta atšķiras no lietas, kurā tika pasludināts 2020. gada 1. oktobra spriedums A (Zāļu reklāma un tirdzniecība tiešsaistē) (C-649/18, EU:C:2020:764) par reklāmas kampaņu, kas tika īstenota gan ar fizisku datu nesēju, gan ar attiecīgās aptiekas tīmekļvietnes starpniecību, attiecībā uz tādu zāļu tiešsaistes tirdzniecības pakalpojumiem, kurām nav vajadzīga ārsta recepte.
- 28 No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka tādu reklāmas loteriju organizēšanas aizliegums, kuru mērķis ir reklamēt pa pastu sniegtos zāļu pārdošanas pakalpojumus, nav saskaņots Eiropas Savienības līmenī un šīs jomas reglamentēšana paliek dalībvalstu kompetencē, ar nosacījumu, ka citastarp tiek ievērotas LESD nostiprinātās pamatbrīvības.
- 29 Šajā ziņā ir jānorāda, ka tāds valsts tiesiskais regulējums, ar kuru ir aizliegts organizēt loteriju, kuras mērķis ir veicināt zāļu pārdošanu, kā tas ir pamatlietā, var būt saistīts gan ar pakalpojumu sniegšanas brīvību – ciktāl šāds tiesiskais regulējums attiecas uz aptiekām, kuras citastarp nodarbojas ar zāļu mazumtirdzniecību un ierobežo to iespējas iepazīstināt ar saviem pakalpojumiem, tostarp tirdzniecību pa pastu –, gan arī ar preču brīvu apriti, jo tas attiecas uz noteiktu veidu, kādā tiek tirgotas zāles, par kurām ir skaidrs, ka tās ietilpst “preču” jēdzienā LESD normu par preču brīvu apriti izpratnē (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 18. septembris, *VIPA*, C-222/18, EU:C:2019:751, 57. un 60. punkts).

- 30 Ja valsts pasākums attiecas gan uz preču brīvu apriti, gan uz pakalpojumu sniegšanas brīvību, Tiesa to principā izskata tikai attiecībā uz vienu no šīm pamatbrīvībām, ja izrādās, ka viena no tām ir gluži otršķirīga salīdzinājumā ar otru un var tai tikt piesaistīta (spriedums, 2019. gada 18. septembris, *VIPA*, C-222/18, EU:C:2019:751, 58. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 31 Šajā gadījumā *HWG* neattiecas uz pašu farmaceita darbības veikšanu vai pašu pārdošanu pa pastu, bet gan uz tirdzniecībai piedāvāto zāļu noteikta veida reklamēšanu. Turklāt tādos apstākļos, kādi ir pamatlietā, reklāmas izplatīšana par zāļu pārdošanas pa pastu pakalpojumu, lai gan tās mērķis nav reklamēt noteiktas zāles, ir otršķirīgs elements salīdzinājumā ar šo zāļu pārdošanas veicināšanu, kas ir reklāmas darbības galīgais mērķis.
- 32 Šajā gadījumā, tā kā preču brīvas aprites aspekts prevalē pār pakalpojumu sniegšanas brīvību, ir jāatsaucas uz LESD noteikumiem par pirmo no šīm brīvībām (pēc analogijas skat. spriedumu, 2004. gada 25. marts, *Karner*, C-71/02, EU:C:2004:181, 47. punkts).
- 33 Preču brīva aprite ir LESD pamatprincips, kas izpaužas LESD 34. pantā noteiktajā kvantitatīvo ierobežojumu, kā arī jebkuru pasākumu ar tiem līdzvērtīgu iedarbību aizliegumā attiecībā uz importu starp dalībvalstīm (spriedums, 2016. gada 19. oktobris, *Deutsche Parkinson Vereinigung*, C-148/15, EU:C:2016:776, 20. punkts).
- 34 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru LESD 34. pantā paredzētais pasākumu ar kvantitatīviem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību aizliegums attiecas uz visiem dalībvalstu pasākumiem, kas var tieši vai netieši, faktiski vai iespējami traucēt importu starp dalībvalstīm (it īpaši skat. spriedumus, 1974. gada 11. jūlijs, *Dassonville*, 8/74, EU:C:1974:82, 5. punkts, un 2016. gada 19. oktobris, *Deutsche Parkinson Vereinigung*, C-148/15, EU:C:2016:776, 22. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 35 Šajā ziņā jāatgādina, ka valsts normu, kas ierobežo vai aizliedz konkrētus tirdzniecības nosacījumus, piemērošana precēm no citām dalībvalstīm nav uzskatāma par tādu, kas tieši vai netieši, faktiski vai potenciāli rada šķēršļus tirdzniecībai starp dalībvalstīm šī sprieduma iepriekšējā punktā minētās judikatūras izpratnē, ar divkāršu nosacījumu – pirmkārt, šīs normas attiecas uz visiem iesaistītajiem uzņēmējiem, kuri darbojas valsts teritorijā, un, otrkārt, tās gan juridiski, gan faktiski vienādi skar valsts preču un citu dalībvalstu izcelsmes preču tirdzniecību. Proti, ja minētie nosacījumi ir izpildīti, šāda tiesiskā regulējuma piemērošana citu dalībvalstu izcelsmes ražojumu, kuri atbilst attiecīgo valstu noteiktajām prasībām, tirdzniecībai nav uzskatāma par tādu, kas liedz citu dalībvalstu izcelsmes ražojumiem pieeju tirgum vai traucē šo pieeju vairāk nekā vietējiem ražojumiem (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1993. gada 24. novembris, *Keck un Mithouard*, C-267/91 un C-268/91, EU:C:1993:905, 16. punkts, kā arī 2016. gada 21. septembris, *Etablissements Fr. Colruyt*, C-221/15, EU:C:2016:704, 35. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 36 Tiesa 1993. gada 24. novembra sprieduma *Keck un Mithouard* (C-267/91 un C-268/91, EU:C:1993:905) izpratnē par “noteikumiem, kas reglamentē tirdzniecības kārtību” kvalificēja noteikumus, ar kuriem citastarp tiek ierobežotas uzņēmuma iespējas reklamēties (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2004. gada 25. marts, *Karner*, C-71/02, EU:C:2004:181, 38. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 37 Jāatgādina, ka *HWG* 7. panta 1. punkta pirmā teikuma, uz kā ir balstīts pamatlietā aplūkotās reklāmas darbības aizliegums, mērķis ir reglamentēt priekšrocību un citu reklāmas dāvanu, kam ir finansiāla vērtība, piedāvāšanu zāļu pārdošanas jomā. No tā izriet, ka šāda valsts tiesību norma ir jāuzskata par “noteikumiem, kas reglamentē tirdzniecības kārtību” Tiesas judikatūras izpratnē.
- 38 Kā izriet no 1993. gada 24. novembra sprieduma *Keck un Mithouard* (C-267/91 un C-268/91, EU:C:1993:905), šāds pārdošanas veids tomēr var tikt izslēgts no LESD 34. panta piemērošanas jomas tikai tad, ja tas atbilst abiem šī sprieduma 35. punktā minētajiem nosacījumiem.
- 39 Attiecībā uz pirmo no šiem nosacījumiem ir jānorāda, ka šajā gadījumā *HWG* vienādi ir piemērojams visām aptiekām, kuras pārdod zāles Vācijas teritorijā, neatkarīgi no tā, vai tās ir reģistrētas Vācijas Federatīvās Republikas teritorijā vai citā dalībvalstī.
- 40 Attiecībā uz otro nosacījumu ir jāatgādina, ka Tiesa vairākkārt ir nospriedusi, ka valsts tiesību normām, ar kurām ir aizliegta noteiktu veidu reklāma konkrētās nozarēs, ir vienāda juridiskā un faktiskā ietekme uz vietējo citu dalībvalstu izcelsmes ražojumu tirdzniecību, līdz ar to šīs normas ir tirdzniecības kārtības noteikumi, kas neietilpst LESD 34. panta piemērošanas jomā (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1993. gada 15. decembris, *Hünermund* u.c., C-292/92, EU:C:1993:932, 21. un 22. punkts; 1995. gada 9. februāris, *Leclerc-Siplec*, C-412/93, EU:C:1995:26, 21.–24. punkts, kā arī 2004. gada 25. marts, *Karner*, C-71/02, EU:C:2004:181, 42. punkts). Tā tas it īpaši bija profesionālās ētikas noteikuma gadījumā, ar ko farmaceitiem aizliedza reklamēt ārpus aptiekām parafarmaceutiskas preces, kuras tiem ir atļauts tirgot (spriedums, 1993. gada 15. decembris, *Hünermund* u.c., C-292/92, EU:C:1993:932, 22.–24. punkts).
- 41 Protams, Tiesa ir nospriedusi, ka nevar izslēgt, ka dalībvalstī likumīgi tirgotas preces konkrēta reklamēšanas veida pilnīga aizliegšana var būtiski ietekmēt citu dalībvalstu izcelsmes preces (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1997. gada 9. jūlijs, *De Agostini* un *TV-Shop*, no C-34/95 līdz C-36/95, EU:C:1997:344, 42. punkts, kā arī 2001. gada 8. marts, *Gourmet International Products*, C-405/98, EU:C:2001:135, 19. punkts).
- 42 Tomēr, kā izriet no šī sprieduma 21. punkta, tāds aizliegums kā *HWG* ieviestais attiecas nevis uz konkrēta produkta, šajā gadījumā – zāļu, bet gan uz jebkāda veida zāļu – kā Vācijas, tā citu dalībvalstu izcelsmes – tirdzniecību pa pastu.
- 43 No tā izriet, ka abi nosacījumi, lai piemērotu judikatūru, kas izriet no 1993. gada 24. novembra sprieduma *Keck un Mithouard* (C-267/91 un C-268/91, EU:C:1993:905) un atgādināti šī sprieduma 35. punktā, attiecībā uz tādu pārdošanas veidu kā pamatlietā aplūkotais, ir pilnībā izpildīti.
- 44 Šis secinājums nav pretrunā 2016. gada 19. oktobra sprieduma *Deutsche Parkinson Vereinigung* (C-148/15, EU:C:2016:776) 24. punktā ietvertajiem apsvērumiem, uz kuriem atsaucas iesniedzējtiesa. Loteriju aizliegumam, kura mērķis ir veicināt zāļu pārdošanu, ir daudz mazāk nozīmīgas sekas attiecībā uz aptiekām, kuras nodarbojas ar tirdzniecību pa pastu, nekā pilnīgam cenu konkurences aizliegumam, par ko ir runa šajā spriedumā. Turklāt šāds aizliegums skar arī parastās aptiekas, kuras arī būtu ieinteresētas veicināt savu zāļu pārdošanu, izmantojot reklāmas loterijas.
- 45 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, pirmkārt, ka Direktīva 2001/83 ir jāinterpretē tādējādi, ka tā nav piemērojama valsts tiesiskajam regulējumam, ar kuru aptiekai, kas tirgo zāles pa pastu, ir aizliegts organizēt reklāmas darbību reklāmas loterijas

veidā, kura dalībniekiem sniedz iespēju iegūt ikdienas dzīvē lietojamus priekšmetus, kas nav zāles, un dalība šajā loterijā ir atkarīga no cilvēkiem paredzētu zāļu, kam vajadzīga ārsta recepte, pasūtījuma veikšanas, pievienojot tam šo recepti, un, otrkārt, ka LESD 34. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tam nav pretrunā šāds valsts tiesiskais regulējums.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 46 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

- 1) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2001/83/EK (2001. gada 6. novembris) par Kopienas kodeksu, kas attiecas uz cilvēkiem paredzētām zālēm, kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2012/26/ES (2012. gada 25. oktobris), ir jāinterpretē tādējādi, ka tā nav piemērojama tādām valsts tiesiskajam regulējumam, ar kuru aptiekai, kas pārdod zāles pa pastu, ir aizliegts organizēt reklāmas darbību reklāmas loterijas veidā, kura dalībniekiem sniedz iespēju iegūt ikdienas dzīvē lietojamus priekšmetus, kas nav zāles, un dalība šajā loterijā ir atkarīga no cilvēkiem paredzētu zāļu, kam vajadzīga ārsta recepte, pasūtījuma veikšanas, pievienojot tam šo recepti.
- 2) LESD 34. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tam nav pretrunā šāds valsts tiesiskais regulējums.

[Paraksti]